

Timo Aarrevaara

Arviointi verkko-opetuksen kehittämisen
voimavarana

ISOT Lappeenranta 13.11.2007

Hyvä hallinto

- Vastuullinen ja tehokas toimintatapa, joka tuottaa palvelut taloudellisesti
- Perustuu avoimuuden, läpinäkyvyyden ja tilivelvollisuuden periaatteille
- Rakentaa luottamusta yhteiskuntaan, myös legitimaatiota ja tehokkuutta

Valtionhallinnon ohjauksessa budjetointi sekä sääntely normien avulla edelleen tärkeitä ohjauskeinoja

- niiden toteutumisessa tarkastus ja seuranta tehokkaita välineitä
- kuitenkin rinnalla tärkeäksi muodostunut informaatio-ohjaus
- arvioinnin lähtökohtien perusteltu määrittely ohjaa jo siihen, millaisiin asioihin arvioinnin kohteena olevan organisaation tulisi kiinnittää kehittämistyössä huomiota

hallinnon arviointi

- ymmärretty perinteisesti valvontana, tarkastuksena sekä erilaisina seurantaohjelmina
- Tulosohjaus ja NPM vakiinnuttivat hallinnon arvioinnin Suomessa
- KOTA- ja AMKOTA-tietokantojen perustaminen edistänyt korkeakoulutuksen osalta luotettavan, vertailukelpoisen ja läpinäkyvän informaation tuottamista
- 2000-luvulla luonteva osa kehittämistyötä

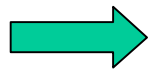
Arvioinnit ovat välttämätön osa hallinnon kehittämistä, mutta soveltamisen tulee perustua harkintaan

- Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen korkeakoulutuksessa on haaste arvioinnille, sillä alan kehitys on edelleen nopeaa
- Arvioinnit vaativat resursseja ja niiden tuottama toiminnallinen informaatio on välttämätöntä edellytys keskustelun mahdollistamiseksi rahoittajien, tukipalvelujen tuottajien, opettajien ja opiskelijoiden välillä
- korkeakouluille arviointityö antaa erityisen syyn tarkastella toimintatapojaan

toiminnallinen informaatio

systemaattisena tietona, joka kuvaa hallinnon ja politiikkaohjelmien tavoittelemat tuotokset sekä niiden taustalla olevat prosessit

tätä informaatiota tarvitaan toiminnan kehittämiseen sisäisten tai ulkoisten arviointien avulla, auditointiin tai vastaaviin tarkastuksiin

(Pollitt 2006)

asiantuntijat toiminnallisen informaation tuottajina

- toimintaa ja tuloksia voidaan arvioida myös ulkoisten asiantuntijoiden toimesta
- peruskysymyksenä tällöin voi olla se, kuinka hyvin julkisessa palvelutehtävässä on onnistuttu ja millaisia puutteita ja kehittämistarpeita toiminnassa nähdään
- Ulkoisten arviointien vahvuutena tilivelvollisuuden osoittaminen
- instituutiot näyttävät omaksuvan käytäntöjä kuvata toimintaansa ulkoisen arvioitsijan käsittein ja oletetuin tai asetetuin kriteerein

uskottavassa arvioinnissa

- oleellista tarkastella toimintaa jotakin periaatteellista tai toiminnallista kysymystä vasten
- keskeistä näkökulman valinta, esim. tehokkuus, laatu tai kyky palvella sidosryhmiä
- välttämätöntä tunnistaa sekä ulkoinen intressi että organisaation itseintressi arvioinnin toteuttamiseksi
- arviointimallin tehtävänä on sen mahdollistaminen, että onnistumiset ja epäonnistumiset tulevat esille riippumatta siitä mikä taho arvioinnin toteuttaa

arvioinnin näkökulmina

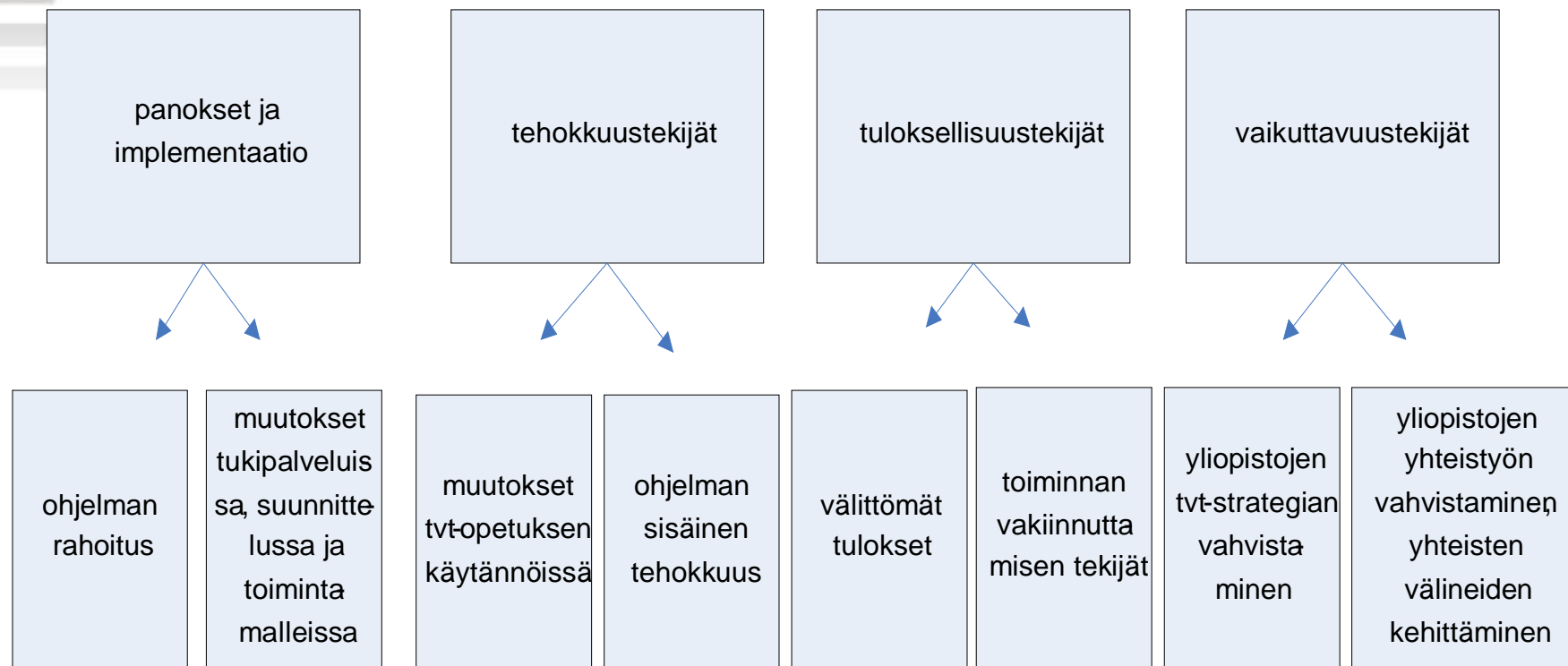
- summatiivinen arviointi kohdistuu lopputuloksiin, periodeihin tai välitavoitteisiin
- formatiivinen arviointi kohdistuu toimintaan, usein kehittämiseen ja toteutukseen
- nämä näkökulmat ovat käytännössä toisiaan täydentäviä

Virtuaaliyliopistotoimintojen arvioinnin näkökulmina tietoyhteiskuntakehitystä määrittävät ohjelmat

- koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategiat vuosille 1995-1999 ja 2000-2004 sekä
- koulutuksen ja tutkimuksen tietoyhteiskuntaohjelma 2004-2006

- Pitäisikö näiden toteutumista arvioida tiiviisti kytkettyinä ohjelmina, vaatimustasoina ja todennettavina indikaattoreina
vai
- löyhäsidonnaisina luovuutta edistävinä ohjelmina, joissa toiminnan tuottavuus ei välttämättä vaikuta rahoitukseen?

virtuaaliyliopistotoimintojen arviointikehikko

Aarrevaara, Stenvall, Syväjärvi & Salmela-Mattila 2006

Virtuaaliyliopistohankkeissa

- tuotettu tulosityksikkörajat ylittäviä yhteistyön käytäntöjä, tukipalvelujen vahvistumista sekä tieto- ja viestintätekniiikan osajien määrän kasvua
- yliopistot määrittäneet sisällöt ja toimintavat
 - ohjauksen keskittyminen tulosneuvotteluihin
 - muun seurantatiedon puute
 - poikkeuksellisen paljon organisaatiouudistuksia
- ongelmia mm. tilivelvollisuuden toteuttamisessa, ristiin subventoinnissa ja yliopiston omien panosten määrittelyssä
 - ristiin subventio: jos hankkeen resursseja siirtyy yliopistojen sisäiseen käyttöön ilman vastiketta, on kysymys yliopistojen oman toiminnan subventiosta hankeressurssien avulla.
- hankekauden päätyttyä osaamista kadonnut
 - taustalla ylimitoitettut tavoitteet ja laskenut tavoitetaso, yliopistojen puutteelliset valmiudet, yliopistojen haluttomuus muuttaa toimintatapojaan ja johtamiskäytännöt

Aarrevaara, Stenvall, Syväjärvi &
Saranki-Rantakokko 2007